

ایلرکی تورکمنیستان جمهوریتی نینگ ۸۶ یاشینا باغیشلانیپ ایلکینجی گزک "گورگن جولگه سینده" دیین کتابینگ ترجمه سیندن بؤلکلری حودورله یاریس.

بریوزکین ر. ب

گورگن جلگه سینده

داشکنت

۱۹۳۱

روسچادان تورکمنچا ترجمه ادن^۱:

آقمیرات گورگنلی

یانوار ۲۰۰۹

سوزباشی^۲

اوقیجیلارا یتیریلیان بریوزکین ینگ ایشی آنیق ماتریاللار بیلن دولودیر. بو باهاسینا یتیب بولماچاق مناسیبتلیدیر. ۱۹۲۴-۱۹۲۶-نجی ینلاردقی تورکمن غوزغالانگی حاقیندا حاتتا ساویت مطبوغاتی نینگ، غازیت-ژورنالاریندا هم ماقالالارا دوش گلمک بولانوق. اونونگ سبأبی: ماتریاللارینگ غیتچیلیغیندادیر. پارس مطبوغاتی بیر طاراپدان اناندنرماق نوقتای ناظاریندان، بئیله کی طاراپدان سنزورانیگ یاغدائی، حالقلارینگ کوپ غوزغالانگی یوردی دورا-بارا آجیرانگلیغا سالماغی حاساپلانیار.

^۱ Kitabyň rusça ady: V Gurgenskii dalina

^۲ Bu sözbaşy gysgaldylyp alyndy.

شونونگ اوچین- م ایراندا بولوپ گچیان انقلابی تولغونیشلاری اوورنجک بولسانگ واقعالاری گورنلرینگ و شول واقعدان سونگرا تورکمنیستانا سیغنان بوسغونلرینگ، یوردا گلپ- گیدن داشاری یورت خبرچیلرینگ آیدانلاری بیلن اونگمالی بولیار. گوزله یجیلره دکومنتلر توتائله بین دوش گلیار. تورکمنلرینگ غوزغالانگی بارادا بریوزکین شنیله اولی ایشی عامالا آشیردی. ینگناب بولونجاق ماتریاللار یکه- یکه ادیلیپ ینگالییدیر. اونونگ چاپ ادن ماغوماتلاری آنیقما- آنیق غیزیقلانما دوزه دیپ، اولار تاریخچیلار اوچین باهاسینا یتیب بولماجاق غیمماتلیقلار دیر. یونه بریوزکین ینگ ایشی دینگه غارالاما(پیش نویس)، دینگه ماتریاللارینگ توپلومی دال، اولاردا گتیریلن فاکتارلر گلجککی آغتاریجیلارا چونگنگور یاردام ادر.

۱- نجی بؤلوم

تورکمنلرینگ و کردلر؛ غوزغالاننگ اونگ یانیندا

۱۹۲۴- نجی ییلدا تاسدان توتوش آستراباتدا، حوراساننگ اساسی بؤلکلرینده تورکمن و کرد غوزغالانگی موی آدی. غوزغالانگی تورکمن توپاری بو اطراپدان اوزاقلارا یایراپ، تاهرائینگ یولونا چنلی باریپ یتدی. اولار حتی تورکمنیستان س س ر- ی نینگ- ده آراچاگینی بوزماغا سینانشییدیرلار. غوزغالانگ توران یرلر تورکمندر و کردلردن دولوپدیر. اونگات یاراغلانان، باتیرغای هم ادرمن تورکمندر اوز بولباشچیلارینا وپالی بولوپ، همیشه ینگیش غازانیپ گلپیدیرلر. بولارینگ اونگونو آماق ماقصادی بیلن پارس حکومتی گونباتار ایراندان انجمه مونگ کردی حوراسانا گورچورپ گتیریدیر. اورشلاردا باتیرغایلیق گورکزن کردلر تورکمندر حوتده گلر دیین پارس حکومتی، بیرآز- دا بولسا تورکمنلرینگ گونورتا طاراپ سوشمگی نینگ اونگونو آماغی باشاپیدیر. آرادا سرحد بولانی اوچین تورکمنلرینگ سوودا- ساتیق ایشلری قاچاق یولی بیلن عامالا آشیریلمالی بولوپدیر. بو یاغدی تورکمنلرینگ مایا توپلاما غیناممکینچیلیک دوزه دیدیر. حوجالیغینگ اوسمگی تورکمنلرینگ جمعیتچیلیک دورموشینا تاثیر ادیدیر. اولارینگ آراسیندا بای آدم، دوزه باپ سویدگار چیلیک دوشونجه لر پیدا بولوپدیر. اونگی ساقلانیپ گلیان طایپاچیلیق دوشمانچیلیغی یوواش- یوواشدان آرادان ایریلیپ اوغراپدیر. تورکمنلرینگ، اساسان- دا یوموتلار و گورکلنگلر اوز- آرا طایپا غایما- غارشیلیغی سونگلاپ اوغراپدیرلار. اوزاللار بیر- بیر نینگ ماللارینی سورپ اکیدپ، اوبالار تالانییدیر. پ تورکمنلرینگ طایپا غانتاشیقلاری دینگ ایراندا دال، ایسم حیوادا هم اوسوپ اوغراپدیر. شونلیقدا ۲۰- نجی عصرینگ ۲- نجی یاریمیندا یوقاری ملی لیک دویغوسی اوسوپ، اول، ملی آراتلیق حرکتینه یازیدیر.

تورکمنینگ ملی آزادلیغی ایلکینجی گزک ۱۹۱۲-نجی یئلدا جنیدحاتینگ یولباشچیلغیندا عمله گلپیدیر.

جنیدحان روس امپراطورلیغینا و حیوا حانلیغینا غارشی گۆرشه غالقیار. حیوا تورکمنلری نینگ شنیله غوز غالاتگی ۱۹۱۵-نجی، ۱۹۱۶-نجی یئللاردا مۆچ آیار. حیوا تورکمنلری نینگ غوز غالاتگی روس قشونلاری طاراپیندان بو غولیار. جنیدینگ توپاریندان انچمه سی گورگن تورکمنلرینگ آراسینا غاچیپ آتیار، شونندان سونگرا بو یرده- ده ملی آزادلیق ایده یاسی یوزه چنقیار.

۱۹۱۶-نجی یئلینگ غوز غالاتگیندان سونگ تورکمنلر ملی انقلابینگ آستیندا تیل(پشت جبهه) ایشلرینه چکیلیارلر. شونندان سونگ اترک- گورگن تورکمنلری نینگ آراسینا مونگلرچه تورکمنیستانلی ایلدشلیری گۆچوپ گلیار هم اۆزلری بیلن آزاد ادیش ایده یانی گتیریارلر.

کردلر بو اطرابینگ گوندوغار بؤلومینی ایه له یارلر. اولار حوراساندا(بجنورد و قوچاندا) شادلو و زعفرانلو یالی طایپالارا بؤلونیارلر. (شادلولاردان عزیزالله، آسترابادینگ- دا حاکیمی بولوپ، تورکمنلره غارشی ظالم سیاست آلیپ باریپدی. گۆک دپه اورشوندا- دا کردلرینگ سرداری ذوالفقار خان روس کنرالی اسکویلفه کمک بریب، روسلار بیلن بیله لیکده تورکمنلری تالایدیلار- آگ).

ایران حکومتی نینگ، کردلری گۆچوریب گتیرمگی، تورکمنلر بیلن کردلرینگ آراسینداقی دوشمانچیلیغی خاص- دا اؤجوکدیردی.

اورسیت تورکیستانلی باسیپ آلمازدان اؤنگ، تورکمنلر بیلن حیوا حانلیغی آرایلیغینداقی انمغیر چؤلدره گۆچوپ- غونباردیلا. تورکمنلر حیوا حانننا پاچ تۆله یاردیلر. کأحالاتلاردا پاچدان بویون غاچیریاردیلا. اورسیتینگ، اورتا آسیانینگ جونبشینه کورسآپ گیرمگی، تورکمنیستانینگ اتیک سرحدینه آراشماغینا اولارا ممکینچیلیک برمدی. ۱۸۷۴ و ۱۸۶۶-نجی یئللارینگ شرط ناماسی اساسیندا تورکمن طایپالارینگ بللی بیر بؤلگی ایراندا غالیدی. شول واقتدان باری گورگن اته گیندأکی تورکمنلر، تاهران حکومتی نینگ غاراماغیندا دوریار.

۱-نجی جهان اورشی هم- ده روس قشونلاری نینگ گورگنده بارلیغی سبأپلی تورکمنلرینگ سیاسی اؤز- اختیارلی لیغی یاتیریلدی، شونندان باری هم اؤز-ارکینلیگینی غازانماق او غرونداقی تورکمنلرینگ ایران حکومتینه غارشیلیغی بوتین دورقی بیلن اؤربویونا غالیار.

تورکمنلر اینگ تآزه تیپ آتیجیلیق یاراغی/تفنگ ادینیارلر. یاراغلار حازار یاقاسینداقی هم- ده حیوا تورکمنلرینه یتیریلیار. ۱۹-نجی عاصیردا تورکمنلر مالدارچیلیق ادن بولسالار، ایندی اوتروملی دورموشا گچیب باشلادیلا.

روس کاپیتالی نینگ/سرمایه سی نینگ و اورسیت بیلن سوودا اتمگینگ نتیجه سینده تورکمنلرینگ آراسیندا سوؤدیگارلیک اؤسیار. تورکمن صحرا سینا روس صناعاتی و خرید ماللاری (چای، یاغ، قند...) آراشیار. اؤز گزه گینده روسلار، تورکمنلردن مال اونوملرینی حالی، پالاس، یونگ... آتابای یوموتلاریندان ساتین آلیارلار. اولار بوغدا یا، تووا، آرپا حاریداردیلا. روس کاپیتالینا یول آچیلان- دا بولسا، اولار اؤز اللرینده دینگه لومای

سۆودانى ساقلاپ بىلدىلەر. چىگ مال توركمنلرئىگ الئىده غالىپدى. اساسانام حازار ياقاسئىندا ياشايان جافارباى يومتلارى نئىگ آراسئىندا سۆودىگارلىك پئىشه سى مازالى اوسوپ يتئىشئىپدى.

حازارئىگ اوستوندىن غاتنايان دنگئز يولى آرزان دوشوئىآردى. سۆوداگارلرئىگ پئىدا بولماغى نتئىجه سئىنده توركمن بورژوازئاسى ائكى توپارا بؤلونئىآر: بئرئىجئسى اورسئت و توركئستان بئىلن، بئىله كئسى ايران بئىلن باشلائئىآر. بئزئىگ ائىدئكى يازئپ بئان اتجك واقعالارئىمئز توركمنلرئىگ آراسئىندا قى يوزه چئقان سئاسى غايماءار شئىلقلار حاقئىندا بولار.

بو گۆرش ۲۰- نئى عاصرئىگآخريئا چئلى بئئئئىك درجه سئىنده دوام اتدى. سونگر اول يواش- يواشدان قاوشايار.

مركىزى حكومتئىگ ائسلگرئىنى قوراپ كرءلر، توركمنلر بئىلن اوزالدىن بار بولان دوشمان-چئىلقلارئىنى اونوتمايارلار. توركمنلره غارانگدا، كرءلر مركىزى حكومت بئىلن ائچكئىن غاتناشايرءىدلار. بو سئاسى ياغدا ئئىنگ اوسوشئىكرءلر ده هم، توركمنلر- ده هم دورلى- دورئىدى.

۲۰- نئى عاصرئىگ باشئىندا دمئر غازئىق حوراساندا بئرئىچھئىارئىم- اركئىن كرء حائئىقلارى باردى. اولاردان اهمئتى لرى بجنورد حائئىغى، قوچان و شئىروان حائئىغئىدى.

بجنورتدا اساسان شادلو كرء طائىيالارى ياشايار. بو بئره كۆپ واقءلاپ كرء حائئىغى بورژواز گوبرناتور/ حاكم حوكمئىنده مركىزى حكومت طارائىبئىدان بلله نئىپ كلئنىآر. بو ياغداى پارس مركىزى حكومتئى نئىگ بئى علاچئىغئىنى گۆركزئىآردى شئىله لئكه گوبرناتورلئىق وظئفه سى شادلو حائئىغئىنا اوورئىلئپ، اول نئىلدىن- نئىله گچئىآردى.

معزز خان(الى قلىچلى)، توركمن سردارلارى بئىلن

بجنوردئىنگ ائىنگ سونگقى حانى عزئىالله خان سردار معزز ۱۹۰۳- نئى بئىلدا آتاسى اولدىن سونگ وظئفه اورنئى ائىله يآر. اول آتادان ائىكئىجى اوغول. باش اوغول بارقا، فارمال/ رسمئى تائىدان اول حائئىغا ائىه چئقئىپ بئىلمه يآر. معزز آغاسئىنى توسساغ اءىپ، كرءلا زئىاراتا ائىبرىآر، اوؤونى بولسا حان دئىپ ائىغلان اءىآر.

اؤز ایه چیلیک ادیان یئرلی هم- ده اؤزپازیسیاسینی برکیتیمک اوچین معزز خان پول چنقدایجینی غایرمایار، هیچ بیر بد ایشلردن غایتمایار. مشروطه انقلابی دؤورینده اول تاغیتدان آغداریلان محمدعلی شاننگ ینگجینه ایناتیپ، اونگا کمک اتجگینه سؤز بریار. گلنن انلااشیق اساسیندا محمدعلی شاه اؤزینه وفالی حاربی بولوملره دایاتیپ، آسترابادی ایه لمکچیدی، شول بیر واقندا معزز- دا تاهرانا هجوم ادیپ، پایتخته باریان یول اوغرونداقی شاهرلری اؤز الینه آلمالیدی. شنیدیپ اولار گویچلرینی بیرلشدیریپ، تاهرانی اؤز غاراماقلارینا گچیرمکچیدی. ایکی بولوپ دوزیلن پلاتینگ نتیجه سی شنیه بولمالیدی: محمدعلی شاه اؤز قشون بولوملرینه دایاتیپ آسترابادی ایه لملیدی، شول بیرواقندا معزز تاهرانا غارش گیدیپ، یول اوغرونداقی شاهرلری آلمالیدی، آخرقی نتیجه ده پایتختی آلمالیدیلار. یؤنه محمدعلی شاننگ حاربی تایدان یاغدانی پسه دوشن بادینا، معزز شاننگ وکیلرینی توسساغ ادیار، اؤزونی بولسا مشروطه طاراپدار ی ادیپ گورکزن بولیار.

معزز ۱۹۲۱- نجی یلدا کلنل محمدتقی حاننگ (پسیان) یولباشچیلیغینداقی حوراساندا بولان حالق حرکتینده حاص- دانامارتلیق ادیار. محمدتقی حانی قولدا جاق دییپ، قران دان آنت ایچن معزز اونگا- دا دؤنوکلیک ادیار. جعفرآباد دیین یرده قوچان حانی بیلن دیل دووشیپ، محمدتقی پسیانی توتیارلار، معزز بولسا اون ی اؤلدوریار.

معزز، مرکزی حکومت دوییدن بویون اگمه یاردی. ایلاتدان اؤزی اوچین پاچ آلیپ، مرکزی حکومته بیر جیننگ- دا برمه یاردی. اول بجنورد حانلیغی نینگ توپراغینا پارس عملدارلاری نینگ آیاغینی- دا بادنرما یاردی، اله دوشن عملدارینگ ایزینا ایت سالدیریپ قادیری یاردی. بو ایشده اول ایلاتی اولتاریادی. یؤنه تلگرافچیلاری بجنوردا قویبری یاردی، سبایی اولار معزز اوچین ضروردی. بجنوردینگ تلگراف مرکزینی معزز دولی اؤز الینه آلییدی. مرکزی حکومتینگ طالابی و آبا- سیاساتی نتیجه سینده معزز بجنورتدا سالغیتینغناماق اوچین اداراجق آچماغا مجبور بولیار. یؤنه یننه- ده تاهران عملدارلاری نینگ اوستونه یرلی ایلاتی کوشگوریادی.

"تورکمنلر، کردلرینگ چوزوش ادیارلر، اولارینگ چوزوشلارینی معزز باسیپ یاتیرماغا بورچلی" دیین ماضوموندا تاهرانا راپورت ایبرماگه تلگراف اداراسی نینگ باشلیغینی مجبور ادن معزز، تورکمنلر باراداقی یالان ماغوماتی مرکز ایبریادی.

شنیه ماغوماتلار اساسیندا حامانا دیبرسینگ، کردلر، تورکمنلره غارش سؤشلرده اوستون چنقارمیش اولار غاهریمامیش، اولارا سیلاغ- سرپای دروایشمنش، تورکمن فتنه چیلرینگ پلانچاسی یارالانامیش، پلانچاسی اؤلدورلنمیش... دیین چنپندرماحابلار تلگراف آرقالی یوللانیپ دورولیاردی. تاهران حکومتی شنیه یالاتلارا اننایاردی و معزز اولی سرکرده حؤکمینده اقرار ادیاردی. اونونگ اولی قشونی نینگ بارلنغینا اننام بیلدیریادی. حاقیقاتدا بولسا معززینگ اربت تألیم بریلن هم- ده اربت یاراغلانان ۳۰۰ عسگری باردی.

شنیه چنپندرمالار اساسیندا معزز تورکمن غوزغلانگچیلاری بیلن بولان سؤشلرده اؤزان کؤپ چنقدایجی اندیدگینی گورکزیپ، تاهران حکومتینه یالان- یاشریق ماغوماتلار ایبریادی. تاهران بولسا معزز سالغندندان بوشادنیپ، ترسینه، حکومت معززه برگیلی بولوپ، اونونگ آیدانلاریندان چنقنپ بیلمه یار. شونونگ اوچین- م

بجنوردینگ اطراپلاری، جوین، بام، صفی آباد، اسفراین، سبزوار، معززینگ غاراماغینا بریلیار. شول اطراپلاردا بولسا معززینگ دوغانلاری و غارننداشلاری یاشایاردنلار.

بجنورد حاتلیغی اوز وکیللری نینگ مجلسه دپوتالغا سایلانماغنی معززینگ کذاپلیغی آرقالی غازانبار. مجلس ینگ ۵- نجی ماصلاحاتنا معززینگ دوغانی منتظر ایبریلیار. اول اییام دپوتات! ایندی بجنورتدا معززینگ ایسلگینه گوراً گوک نار مؤچبرسیز کوپ اکیلیار. معزز ماشاتدان ایبریلن سالغیت اداراسی نینگ باشلیغی شیبیان ینگ گوزلرینی آداو بیلن باغلاپ، سالغیتدان بویون غاچیریار.

شوروی نینگ هم- ده انگلیسلرینگ حاجاندا دمیرغازیق ایرانی، شنیه- ده حوراسانی اوز غاباو آستینا آلتارنندا، معزز انگلیس حاربی یولباشچیلارینا دورلی- دورلی لپ بیچیلیگی ادیار. انگلستان ایراندان اوز قشونلارینی چنقارماغا مجبوربولاندا معزز انگلیسلردن کوپ سانی اوق- یاراغ آلیار هم- ده بریتانیانینگ ماشاتداقی کنسولحاتاسی بیلن غاتناشیغینی دوام اتدیریار.

اوز واغتنندا کردلردن دولدوریلان قوچان حاتلیغی- دا بجنورد حاتلیغیدان آسغین دالدی. اول یرده کردلرینگ زعفرانلو شاخاسی یاشایار. ۱۹۱۵- نجی یاندا شجاع الدوله نینگ اولمگی بیلن اول حاتلیق دارغایار. دمیرغازیق حوراساندا شنیه- ده کلات هم درگز حاتلیقلاری باردی.

۲۰- نجی عاصرینگ باشلاریندا آستراباد ولایتیندا تورکمن اطرابی و حوراساندا کرد اطرابی فارمال تایدان ایراننگ بولکلری حاساپلانسالار- دا، اولار اوزباشداق فنودالار طاراپنندان دولاندیریلیاردی.

۲- نجی بؤلوم:

گورشه بولان سره ساپلیقلار

۱۸- نجی عاصیردا ایراندا دؤران کاپیتالیسیم روس و انگلیس امپریالیستلرینگ اونگایسیز تأثیری نتیجه سینده اوسوپ بیلمدی. بو ایکی دولت ایراننگ اقتصادی و سیاسی اوسوشینی اونگایسیزلیغا سزاوار ادیب، بیریاریم عاصیر اونی ایزا تسدیردیله. بلشویک انقلابی نتیجه سینده، ایرانداقی مایا لوککه سی بین توتوشلنغینا انگلیس امپریالیزیمی نینگ ارکینه گچدی.

شنیه- ده بولسا، ایراننگ اقتصادی دورا- بارا آیاغا غالیپ باشلایار. ایکی باشدا یوردونگ ایچینده سوودا یایبانگلانبار. ایرانینگ اقتصادی سونگقی اون یئلنقدا یاپیق حاصیته ایه دی.

اقتصادیت ینگ شو یاغادیدا اوسمگی امپریالیسم اوچین پنیدالیدی. اقتصادیت ینگ اوسمگی و مرکزیشن بیر سیاسی دولت ینگ عمله گلنگی ضروردی. بو بولسا ایراننگ بیر دولت حوکمینده اوسمگینه ایترگی بردی.

بیزینگ ادبیاتیمیزدا حاضیره چنلی "انگلستان، ایران اقتصادی نینگ مرکزشمگینه غاپما- غارشیلیق" دیین تاصصیقلاما بار. بو پیکیر موندان اونگی اون یئللیقلار دؤورینده دال، حتی تورکمن- کرد غوز غالاتگی دؤورینده هم حاقیقادتدی.

ایران، انگلیس و روس امپریالیزی دؤورینده دوغوردان- دا سؤزونگ دول ماتیسیندا شنیلده دی. اورسیتدأکی ایشچیلر انقلابی ایراندا أونیق ملی بوژوالاری توپلاند، اولارینگ غایدالینا سوسیال توپاری هم تیرکأنده آراتلیق حرکتی نینگ، غیسغا وافتلاین- دا بولسا، اؤچوکدیرجی اودی توتاشدیریب بیلیددی. اینه، شول دؤورده ایران، بریتانیانینگ الیندأکی قوواتلی یاراغدی. شول یارغ بیلن- ده انگلستان، میرزا کوچک یولباشچیلیغینداقی گیلان انقلابینی بوغماغی باشاریپدی.³

ایراندا "جنگلی لر" دربی- داغین ادیلندن سونگ، صاحنادا کومپرادور/آراچی بورژوازا پیندا بولیار. شول بورژوازا ملی آزاد ادیش حرکتی نینگ طاراپنی توتیان یالی ادیب گؤرکسه- ده ایش یوزونده انگلیس امپریالیستلرینه ایچ آلیق ادیار. ملی آزاد ادیش حرکتی یوق ادیلیپ، ملی بورژوازیانینگ بار بولان کابیر سیاسی گویچلری تاپدان غاچاندان سونگ اوزونی ملی بورژوازا دیپ یالاتا بوره ن، سؤودیکارلیک اساسیندا اوسیان و امپریالیستلره باغلی کومپرادور بورژوازیاسی رنکاسیون چاغیریشلاری بیلن سیاسی حاکمیتی الیه آلیار. شوندان سونگ بریتانیا، ایرانینگ مرکزلمه سیاستنا پیتویا بریار و اونونگ عمله گلمیگینه آلادا ادیار. ایرانینگ مرکزلدیرمه سیاستنا غارامازدان، بریتانیا اوزونینگ کومپرادور بورژوازیاسی نینگ آگنتی آرقالی و بو یوردونگ رضا حان حکومتی نینگ سیاسی بویروق بریجیلگینه تاپ گتیریار. تورکمن- کرد غوزغالانگی باسیلیپ یاتیریلاندان سونگ رضا حان اوزونی شاه دیپ ایغلان ادیار. ایرانینگ سیاسی حکومتی نینگ گؤزباشیندا میراب کیمین اوتوران کومپرادور بورژوازیاسی، بریتان امپریالیستی نین داشارقو و ایچرکی سیاستنا بو یون اگیاردی. ایرانینگ اقتصادی و سیاسی تایدان مرکزلمه سی، بریتانیا اوچین پیندالیدی. بو یاغدی، اوز حاربت ماللارینی ایرانا گتیرمأگه و بو یوردونگ چیگ مالینی بریتانیا داشماغا یول آچیددی.

کومپرادور بورژوازا سیاسی حوکمروانلیغی نینگ پنجره سی ایران بورژوازیاسینا طاراپ بولسا- دا، بریتانیا پارسلاردان پیندا غاراشیاردی، اول دینگه اوز جوپسینی بیلیددی. شول سبأدن هر حیلی پنسی- فجورلیقلارا یوز اوریاردی. اول همیشه غوزغالانگیچیلاری بیری- بیرینه غارپیشدیرماغا تاییاردی. طاراپلاری بیری- بیرینه کوشگوریاردی.

ارضاخانینگ حاربی منیستر بولماغی بیلن ایراندا مرکزلدیرمه سیاستینگ باشی باشلاندی. اول قشونی دوزگونه سالدی، اول گچیرجک چاره لرینی حاربی گویجه دایانپ عامالا آشیردی. شوندان سونگ یوردونگ غیراق- بووچاقلاریندا یاشایان حالقلارا اوز دیبه نینی اتدیریب باشلادی. ۱۹۲۴- نجی یئلدا تورکمن- کرد غوزغالانگی باشلاند، بیرینگ کسه دن سین ادیان واقتمیزدا، ایراندا، ملی اویانشی باسیپ یاتیرماق سیاستینی آیدینگلیغی بیلن گؤریپ بیلمه دیک. غوزغالانگدان بیرنأچه یئل گچندن سونگ بو یاغدی حاصل گؤزه دؤرتیلیپ اوغرادی.

بو برده اوتور/یازجی یالنگیشلیق قویبریار. گیلان انقلابی نینگ سونگونا چیقماغی بریتانیا اوچین پیندالیدی. اما اونی رضا حانینگ³ یولباشچیلیغیندا پارس قشونی دارغاتی. گیلان انقلابی نینگ باسیلیپ یاتیریلماغی نینگ سبأی ایراندا ایشچی- دایحان صنفی نینگ بایداغی نینگ پارلادیلیپ بیلینمأنلیگیندندی. (رداکسیدان)

ایران حکومتی اوژی نینگ مرکز لشد ریمه سیاساتی بیلن بیرلیکده، پارس بولمادیق ملت لری ایرانلاشدیرماغی یوزه چیقدی. پارس دیلی نینگ دولت دیلی دییپ ایغلان ادیلمگی، بنیله کی ملت لری نینگ- ده شول دیله تایی ن ادیلمگی، ایران حکومتی نینگ برکآندیگینی آنکلا دیار. پارس میلن لری نینگ یاشایان یرلرینده ادارالارینگ پارس لار طاراپیندان دولاندیریلماغی، مکتبلر ده او قوولارینگ دینگه پارس دیلینده بولماغی، غاراض، بو اونگایسیز او غوردان ناچه مثال کتیرسنگ- ده آزلیق ادیار.

۱۹۲۳- نجی ییلینگ آخیرینده مرکزی حکومت "الر" سردارینی سیندیراندان سونگ، ایلکینجی نوباتدا، یاریم غاراشسیز تورکمن و کردلری قول آستی اتمک قرارینا گلدی. شنیله- ده تورکمن و کرد طایپالارینی یاراغسیز لاندیرماق، اولارینگ یاریم غاراشسیز لیغینی یوق اتمک مسئله سینی برکیتدی. شوندا مرکزی حکومت ۱۹۲۴، ۱۹۲۶- نجی ییللارینگ تورکمن- کرد غوز غالانگینی سبأپ ادیپ گوز کزیاردی. اما تورکمن- کرد غوز غالانگی غورانیس حاصیته ایه دی.

مونی یاراغسیز لاندیرماغینگ غوز غالانگی تورماغینا باهاتادییمک یالنگیش بولار. غوز غالانگینگ تورماغی نینگ اساسی سبأبی ملی رولوتسیون ایده یاسی نینگ اوسمگینده دیر. ایران تورکمن لری نینگ سیاسی و اقتصادی یاغدانی بیلن باغلانشیقلی دیر.

ایرانینگ مرکزی حکومتی یاراغسیز لاندیرماق مسئله سینه گیریشمه سه- ده غوز غالانگ توراردی. حکومت جافاربا ی تورکمن لری نی یاراغسیز لاندیرماغا یتیشماتکأ- ده اولارینگ یولباشچیلاری اولی مؤچبرده غوز غالانگا باشلاپدی. بو فاکت، اناندیرجی ثبوت نامادیر.

۱۹۲۴- نجی ییلدا ساویت اورتا آسیاسیندا بولوپ گچن اووریشیکلر جافاربا ی تورکمن لری نه، شنیله هم دمیرغازیق- کوندو غار ایراندا یاشایان حالقلارا اونگایلی تأثیر اتدی. شول حالقلار ملی مسنلانی چوزمگینگ یوللارینی آختاریار دیلار.

تورکمنیستان رسپوبلیکاسی نینگ دوره مگی، تورکمنیستانینگ س س س ر- ینگ دوزومینه گیریزیلیپ، بنیله کی حالقلار بیلن دنگ حقوقلی بولماغی، جافاربا ی تورکمن لری ننده گوره شه غالقینما حیجووینی حاص- دا او یاردی. کردلرینگ غوز غالانگی دینگه غورانماق حاصیته ایه دی. بو یاغدا یی کردلرینگ یاشایان یرلرینده سوؤدانینگ یانگی یوزه چیقماغی بیلن دوشوندرسه بولار. کردلرینگ آراسیندا فنودالچیلیق دوزگونی حاص- دا اوسندی. کرد فنوداللاری غورانیس پازیسایسینی. ایه لآپدیلر. شونینگ اوچین- م تورکمن لری نینگ چاغیرشینی، شیغارلارینی کردلرینگ کی بیلن دنگشدرینگده، آراتاپاودی یر بیلن گوک یالیدی. شونلیقدا جافاربا ی تورکمن لری نینگ غوز غالانگی اولارینگ ملی رولوتسیا اویماغیندا کلیپ چیقپدی.

دوامی بار